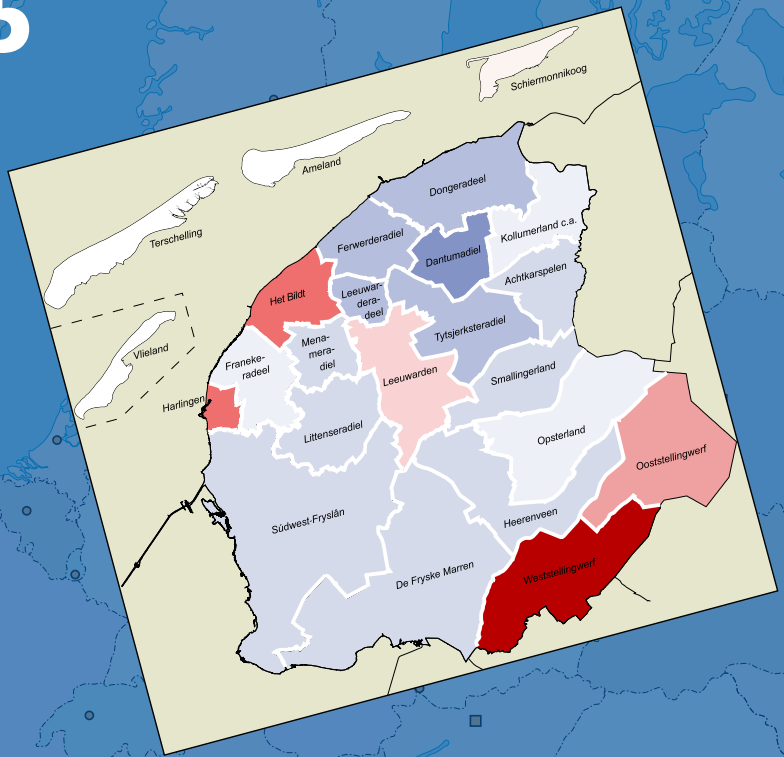

De Fryske taalatlas 2015

Fryske taal yn byld

Ynhâldsopjefte

Diel 1: kaarten taalbehearsking en taalûntwikkeling Fryslân

- 1.1. behearskingsnivo Frysk yn hiel Fryslân (%)
- 1.2. behearskingsnivo Frysk yn hiel Fryslân nei leeftiid (%)
- 1.3. memmetaal, sprektaal tsjin partner en sprektaal tsjin bern nei leeftiid (%)
- 1.4. memmetaal yn de gemeenten It Bilt en East- en Weststellingwerf (%)
- 1.5. ûntwikkeling sprektaal tsjin bern 1980 - 2015 (%)
- 1.6. ûntwikkeling behearsking Fryske taal 1967 - 2015 (%)

Diel 2: provinsjekaarten taalbehearsking op gemeentenivo

- 2.1. Frysk as memmetaal yn Fryske gemeenten (%)
- 2.2. Frysk ferstean yn Fryske gemeenten (%)
- 2.3. Frysk prate yn Fryske gemeenten (%)
- 2.4. Frysk lêze yn Fryske gemeenten (%)
- 2.5. Frysk skriuwe yn Fryske gemeenten (%)
- 2.6. sprektaal Frysk tsjin partner yn Fryske gemeenten (%)
- 2.7. sprektaal Frysk tsjin bern yn Fryske gemeenten (%)

Diel 3: provinsjekaarten beliedsûntwikkeling op gemeentenivo

- 3.1. taalbelied Fryske gemeenten
- 3.2. gemeenten dy't it Tomke-projekt meifinansjerje
- 3.3. tal bern op Frysktalige en/of twatalige bernesindestra nei gemeente
- 3.4. basisskoallen dy't oansletten binne by it Netwurk Trijetalige Skoallen (3TS)
- 3.5. skoallen yn it fuortset ûnderwiis dy't Fryske les jouwe
- 3.6. Frysktalige eed/belofte troch gemeenteriedsleden yn Fryske gemeenten (%)
- 3.7. gemeenten mei offisjele Frysktalige plaknammen
- 3.8. Frysktalige plaknammen yn Fryslân
- 3.9. gemeenten mei offisjele Frysktalige wetternammen

Ynlieding

De Fryske taalatlas jout in oersjoch fan it behearskingsnivo en it gebrûk fan de Fryske taal ûnder de ynwenners fan Fryslân en it gebrûk fan it Frysk yn it ûnderwiis en by gemeentlike oerheden. De taalatlas 2015 is de tredde edysje nei de eardere útjeften yn 2007 en 2011.

Yn juny 2015 hat de provinsje Fryslân in taalûndersyk útfierd ûnder de ynwenners fan Fryslân. Om in goed byld te krijen fan de taalsituaasje nei gemeente, binne 28.000 enkêtes oer de post ferstjoerd nei net neier útkeazen Fryske húshâldens. Mei-inoar hawwe 9.915 Friezen de enkête ynfolle, goed foar in respons fan 35%. Yn de gemeenten Menameradiel en Littenseradiel lei de respons mei goed 40% wat heger as yn trochsneed. Dêrneist binne alle Fryske gemeenten en relevante stypjende ynstituten oanskreaun om aktuele ynformaasje oer de taalbeliedsûntwikkeling op gemeentlik nivo te krijen.

De atlas jout de fjouwer taalbehearskingsnivo's Frysk (ferstean, prate, lêze en skriuwe) foar de ynwenners fan Fryslân oan. Dy binne opsplitst nei de ferskillende gemeenten en nei âldens. Jo kinne fuortdaliks sjen oft der signifikante ferskillen binne mei de útkomsten fan it taalûndersyk yn 2011. Neist kaarten oer de behearsking en it gebrûk fan it Frysk binne der kaarten te finen op it mêd fan taaloerdracht en it gebrûk fan it Frysk yn it ûnderwiis. Omreden fan it betreklik lytse oantal ynwenners en de bysûndere taalsituaasje binne de Waadeilannen net yn it ûndersyk meinommen. By de ferliking fan gemeentlike útkomsten mei eardere mjittingen moat rekken holden wurde mei de resinte opdieling fan de eardere gemeente Boarnsterhim yn de gemeenten Ljouwert, it Hearrenfean, Súdwest-Fryslân en mei de nije gemeente De Fryske Marren.

Oan de hân fan de Fryske taalatlas krije gemeenten en oare oerheden yn Fryslân ynsjoch yn harren situaasje yn ferliking mei oare gemeenten. De ynformaasje kin brûkt wurde by it ûntwikkeljen fan taalbelied. Dêrneist jout de taalatlas ek yndividuele belangstellenden resinte ynformaasje oer de taalsituaasje yn Fryslân. Sifer- en kaartmateriaal út de Fryske taalatlas meie nei eigen ynsjoch brûkt wurde, mits jo de boarne: 'Provinsje Fryslân, de Fryske taalatlas: Fryske taal yn byld 2015' dúdlik oanjouwe. De ferskate boarnen wurde foar elke grafyk/kaart ôfsûnderlik neamd.

De atlas is te finen op it webstee fan provinsje Fryslân yn de Steat fan Fryslân: www.fryslan.databank.nl. De Steat fan Fryslân is de tagongspoarte ta in breed ferskaat fan beliedsynformaasje, kaarten en oare publikaasjes.

Provinsje Fryslân
Postbus 20120
8900 HM Ljouwert
info@fryslan.nl

kolofon:

tekst, data en analyse:

- ôfdieling Ynformaasje - Beliedsûndersyk
- ôfdieling Kultuer & Mienskip

kaarten en grafiken:

- ôfdieling Ynformaasje - Sifers & Kaarten

produksje:

- ôfdieling Fasilitêre Saken - repro

Utkomsten taalûndersyk 2015 yn wurden

De enkête bestiet út in oantal fragen op it mêd fan de behearsking en it gebrûk fan it Frysk. Dêrby moat opmurken wurde dat it giet om in 'self-report'. Dat betsjut dat it taalbehearskingsnivo net hifke is, mar dat respondinten sels oanjouwe hoe't sy harren eigen nivo beoardiele.

Utkomsten provinsje Fryslân

Lykas by de taalatlassen yn 2007 en 2011 komt dit jier yn de útkomsten nei foaren dat hast alle ynwenners fan Fryslân de Fryske taal frij aardich oant tige goed ferstean kinne (93,7%). Mar in lytse groep ferstiet it Frysk mei muoite of hielendal net (6,3%). It behearskingsnivo fan it ferstean fan it Frysk is dêrmei gelyk oan it nivo yn de eardere taalmjitting yn 2011. Ek de Fryske sprekfeardigens is yn ferliking mei 2011 gelyk bleaun. Trijefearn fan de Friezen jout oan de taal frij aardich oant hiel goed prate te kinnen. Fan de Friezen kin 46,2% it nei eigen sizzen hiel goed prate en 20,4% goed. In fearn hat dêr muoite mei of kin de taal hielendal net prate.

It tal Friezen dat it Frysk goed oant tige goed lêze kin, is signifikant tanommen yn ferliking mei de útkomsten fan de taalatlas fan 2011. Yn 2011 koe 48,6% fan de Friezen de taal (tige) goed lêze, tsjin 51,8% yn 2015. In fearn lêst it Frysk frij aardich en sawat in fearn fan de minsken hat dêr muoite mei of kin dat hielendal net.

Mar in lyts oantal Friezen kin it Frysk (tige) goed skriuwe (14,5%). Yn ferliking mei 2011, doe't 12,1% fan de ynwenners fan Fryslân oanjoech it Frysk goed of tige goed skriuwe te kinnen, is sprake fan in signifikante tanimming fan it oantal minsken dat it Frysk goed of tige goed skriuwe kin.

Yn ferliking mei de earste taalmjitting yn 2007 kin fêststeld wurde dat it behearskingsnivo fan it Frysk foar sawol it ferstean, praten, lêzen as skriuwen tanommen is.

Taaloerdracht

Mear as de helte fan de Fryske befolking hat it Frysk as memmetaal. Minder as de helte (45,6%) fan de Friezen praat (yn de measte gefallen) Frysk tsjin de partner. It oandiel dat (meastal) Nederlânsk praat tsjin de partner leit mei 47,1% wat heger. Yn de kommunikaasje mei bern leit it oandiel Frysk (47,5%) en Nederlânsk (48,1%) hiel ticht byinoar. Yn ferliking mei 2011 is de taal dy't brûkt wurdt tsjin de partner en/of bern net signifikant

feroare. Yn ferliking mei 2007 is it gebrûk fan it Frysk wat ôfnommen en wurdt krekt wat mear Nederlânsk praat.

Fan de âlden dy't Frysk tsjin de partner prate, praat 93% (meastal) Frysk tsjin de bern. By 95% fan de húshâldens dêr't beide âlden it Frysk as memmetaal hawwe, is Frysk de taal dy't mei de bern praat wurdt. As de âlden in ferskillende memmetaal hawwe dan is it Nederlânsk (62%) faker de fiertaal tsjin de bern as it Frysk (38%).

Utkomsten nei âldens

Der is mar in bytsje ferskil yn it behearskingsnivo fan it praten en ferstean fan it Frysk tusken de ferskate leeftiidskategoryen. Foar alle leeftiidsgroepen jildt dat goed 80% it Frysk goed ferstean kin en 75% it Frysk goed prate kin. Yn alle leeftiidsgroepen kin de helte goed Frysk lêze. Mei 55,3% leit de Fryske lêsefeardigens fan de groep 65 jier en âlder wat heger as de oare leeftiidsgroepen. De Fryske skriuweardigens fan ynwenners yn de leeftiid fan 50-64 jier is mei 17,1% wat heger as de skriuweardigens yn de oare leeftiidsgroepen (dat om de 13-14% leit).

Yn ferliking mei 2011 is by de leeftiidsgroep 18-29 jier it behearskingsnivo fan it ferstean en praten fan it Frysk signifikant tanommen. Foar ynwenners fan 30-49 jier jildt in tanimming fan de lêse- en skriuweardigens. De feardigens Frysk ferstean, prate en skriuwe is ûnder de minsken fan 50-64 jier tanommen yn ferliking mei resultaten fan de oare ûndersiken yn 2007 en 2011. De fjouwer behearskingsnivo's fan it Frysk binne yn de groep fan 65 jier of âlder hast net feroare yn de perioade 2011-2015. Aldere Friezen prate faker Frysk tsjin de partners as jonge Friezen. Fan beide groepen tusken 18-49 jier praat respektiflik 42,5% en 41,6% meastal Frysk tsjin de partner. By de groep 65-plus is dat 52%.

Utkomsten nei gemeente

It nivo fan behearsking fan de Fryske taal ferskilt in soad nei gemeente. Yn de gemeenten Littenseradiel, Dantumadiel, Ferwerderadiel en Tytsjerksteradiel is it persintaazje ynwenners dat de Fryske taal behearsket it heechst. Yn de gemeenten Ljouwert, Harns en East- en Weststellingwerf is de behearsking fan it Frysk is minst.

Yn de gemeente Dantumadiel wurdt it Frysk is bêste ferstien: fan de ynwenners jout 97% oan it Frysk goed of hiel goed ferstean te kinnen. It begryp fan it Frysk is yn Weststellingwerf it leechst mei 56% fan de befolking dy't it Frysk goed of hiel goed ferstiet. Dantumadiel is ek de gemeente dêr't it bêste Frysk praat wurdt: fan de ynwenners praat 90% de taal goed of tige goed. Weststellingwerf is ek op it mêd fan Fryske

sprekfeardigens de gemeente mei it leechste persintaazje ynwenners dat de Fryske taal goed of tige goed prate kin (29%). Ynwenners fan Littenseradiel hawwe de heechste Fryske skriftlike taalbehearsking: 77% kin it goed of tige goed lêze en 35% kin it goed of tige goed skriuwe. Der binne op gemeentenivo net in soad wizigingen yn de behearskingsnivo's yn ferliking mei 2011. It behearskingsnivo ferstean en prate fan it Frysk is allinnich yn de gemeenten Frjentsjerteradiel en Ljouwert tanommen. Yn Frjentsjerteradiel, Ljouwert, Smellingerlân en Súdwest-Fryslân is de lêsfeardigens tanommen. De skriuwfeardigens Frysk is tanommen yn Dantumadiel, It Hearrenfean, Ljouwert en Smellingerlân.

Dantumadiel is de gemeente mei it heechste oantal ynwenners mei it Frysk as memmetaal, te witten 84%. Yn Harns is dat it leechst (26%).

Top 5 gemeenten mei it heechste % fiertaal Frysk tsjin partner

1	Dantumadiel	79,5
2	Ferwerderadiel	75,0
3	Littenseradiel	72,7
4	Achtkarspelen	72,3
5	Dongeradiel	68,2

Top 5 gemeenten mei it leechste % fiertaal Frysk tsjin partner

1	Harns	11,8
2	Weststellingwerf	14,8
3	Ljouwert	21,1
4	Eaststellingwerf	26,3
5	It Bilt	41,1

De behearsking en it gebrûk fan it Frysk ferskilt in soad yn de ôfsûnderlike gemeenten. Sa is de fiertaal tsjin de partner by 8 op de 10 ynwenners fan Dantumadiel Frysk, wylst it Frysk yn de gemeente Harns mar troch 12% fan de ynwenners as fiertaal brûkt wurdt. Yn ferliking mei 2011 is allinnich yn Ljouwert it gebrûk fan it Frysk as fiertaal tanommen.

By de ferliking mei de gemeentlike taalsituaasje yn 2011 moat rekken holden wurde mei de opdieling fan de eardere gemeente Boarnsterhim yn de gemeenten Ljouwert, It Hearrenfean, Súdwest-Fryslân en de nije gemeente De Fryske Marren. De eardere gemeente Boarnsterhim wie Frysktaliger as de gemeenten dêr't dy okkerdeis yn opgien is. Dat soe in mooglike faktor wêze kinne foar de lytse tanimming fan it oantal ynwenners yn dy gemeenten dat it Frysk as memmetaal hat, soks neffens 2011.

Beliedsûntwikkeling op gemeentenivo

It Frysk is net allinnich in taal dy't brûkt wurdt yn it kontakt mei famylje en freonen, mar spilet ek in rol yn ferskate maatskiplike domeinen, lykas yn it ûnderwiis en by oerheidsbelied. Sa hawwe guon gemeenten de ôfspraak makke mei de provinsje Fryslân dat sy yn ûnderlinge registrearre skriftlike stikken safolle mooglik de Fryske taal brûke. Dêrneist is te sjen dat by de gemeenteriedsferkiezingen yn 2014 in soad gemeenteriedsleden gebrûk makke hawwe fan harren rjocht om de eed of belofte yn it Frysk ôf te lizzen.

Sûnt 2011 binne mear bernsintra twatalich of Frysktalich wurden en is it oantal bern dat op in twatalich/Frysktalich pjutteboartersplak of bernedeiferbliuw sit, tanommen. It oantal trijetalige basisskoallen nei gemeente is ek sûnt 2011 tanommen. Op dy trijetalige basisskoallen wurdt wurke mei in trijetalich model, mei it Frysk, Nederlânsk en Ingelsk as fak en as ynstruksjetaal.

Nij yn de taalatlas is it oersjoch fan it oantal middelbere skoallen yn Fryslân dêr't it Frysk yn de earste en/of twadde klasse jûn wurdt. Dêrneist binne der op dit stuit seis middelbere skoallen yn Fryslân dy't meartalich fuortset ûnderwiis oanbiede. Op dy skoallen wurdt it Frysk, it Nederlânsk en it Ingelsk net allinne jûn as fak, mar wurde de talen ek brûkt as ynstruksjetalen by oare fakken.

Lêswizer:

1.1 : As tusken 2011 en 2015 in signifikante groei of tebekgong fêststeld is yn de provinsje Fryslân, dan wurdt dat achter elk stêfdiagram mei in + of – teken oanjûn.

1.2 : As tusken 2011 en 2015 in signifikante groei of tebekgong fêststeld is yn in beskate leeftiidskategory, dan wurdt dat achter elk stêfdiagram mei in + of – teken oanjûn.

1.3: As tusken 2011 en 2015 in signifikante groei of tebekgong fêststeld is yn it brûken fan it Frysk as memmetaal, sprektaal tsjin partner en/of sprektaal tsjin bern yn in beskate leeftiidskategory, dan wurdt dat achter elk stêfdiagram mei in + of – teken oanjûn.

1.4: As tusken 2011 en 2015 in signifikante groei of tebekgong fêststeld is yn it brûken fan it Frysk as memmetaal yn ien fan de trije streektaalgemeenten, dan wurdt dat achter elk stêfdiagram mei in + of – teken oanjûn.

2.1 o/m 2.7: As tusken 2011 en 2015 in signifikante groei of tebekgong fêststeld is yn in beskate gemeente, dan wurdt dat rjochtsûnder yn de oanbelangjende gemeente mei skaadstreekjes oanjûn, mei grien foar groei en mei read foar in tebekgong.

De Waadeilannen binne net yn it taalûndersyk meinommen.

De útkomsten binne woegen nei âldens en it tal ynwenners nei gemeente.

De *memmetaal* is definiearre as de taal dêr't de respondint mei opbrocht is.

Under *oare taal* wurdt ferstien: de Fryske streektalen, Stedsfrysk of in bûtenlânske taal.

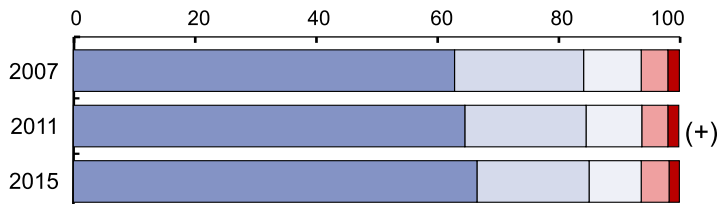
Wat de *sprektaal* oanbelanget is útgien fan it antwurd op de fraach hokker taal de respondint *meastentiids* mei bern en partner praat.

By in *signifikante groei of tebekgong* wurdt derfan útgien dat mei 95% wissichheid oannommen wurde kin dat it ferskil net op tafal berêst.

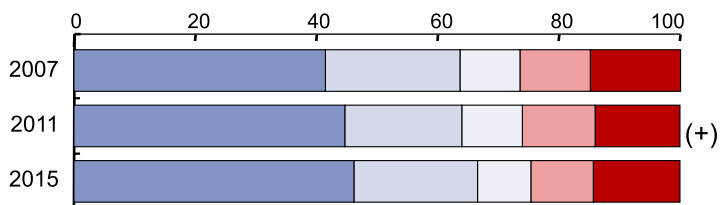
By de ferliking fan gemeentlike útkomsten mei eardere mjittingen moat rekken holden wurde mei de opdieling fan de eardere gemeente Boarnsterhim yn de gemeenten, Ljouwert, It Hearrenfean, Súdwest-Fryslân en de nije gemeente De Fryske Marren.

1.1 behearskingsnivo Frysk yn hiel Fryslân (%)

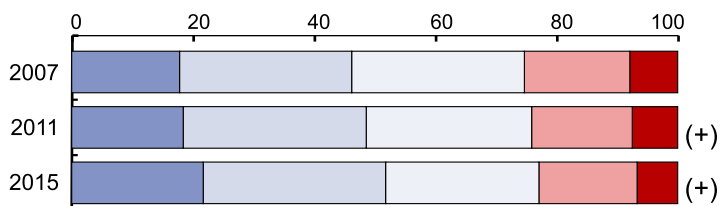
Frysk ferstean kinne, nei âldens (%)

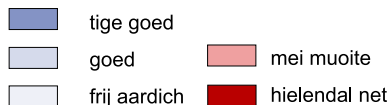
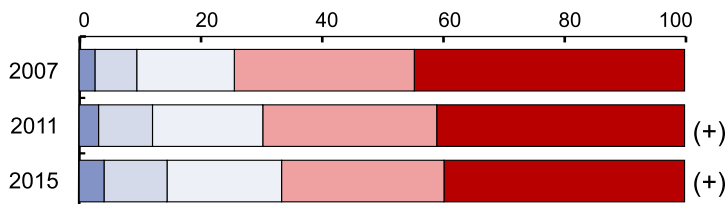
Frysk prate kinne, nei âldens (%)

Frysk lêze kinne, nei âldens (%)

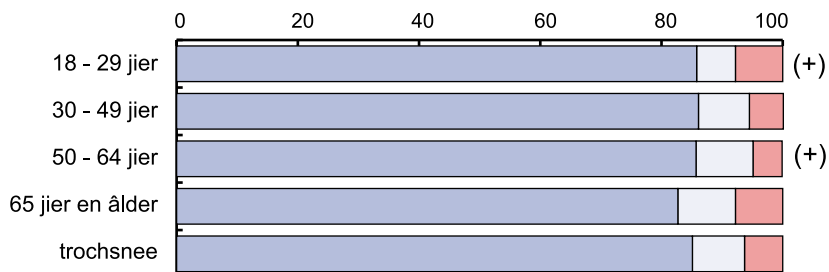

Frysk skriuwe kinne, nei âldens (%)

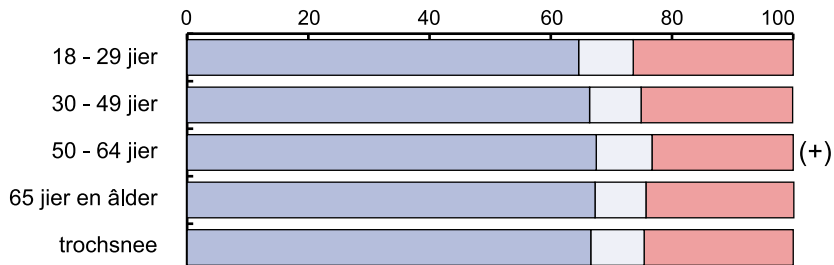

1.2 behearskingsnivo Frysk yn Fryslân nei âldens (%)

Frysk ferstean kinne, nei âldens (%)

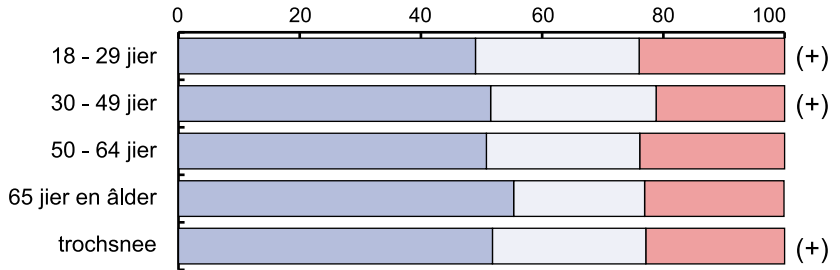

Frysk prate kinne, nei âldens (%)

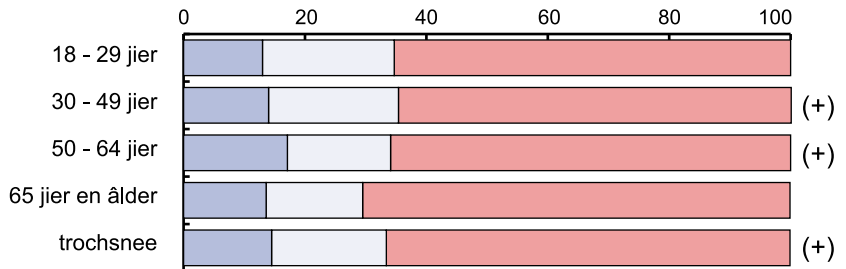

tige goed / goed
 frij aardich
 mei muoite / hielendal net

Frysk lêze kinne, nei âldens (%)

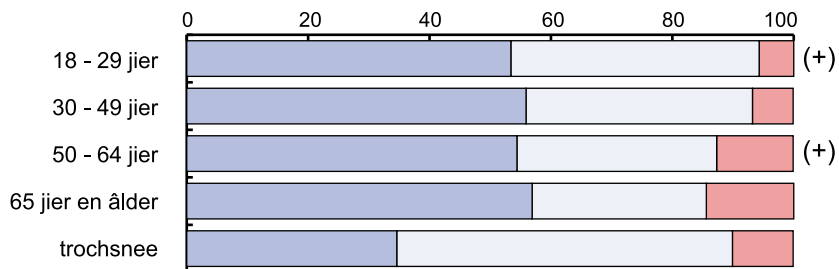
Frysk skriuwe kinne, nei âldens (%)

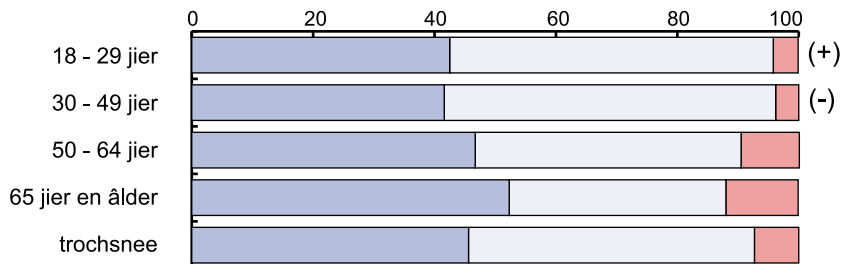
tige goed / goed
 frij aardich
 mei muoite / hielendal net

1.3 memmetaal, sprektaal tsjin partner en sprektaal tsjin bern nei âldens (%)

memmetaal nei âldens (%)

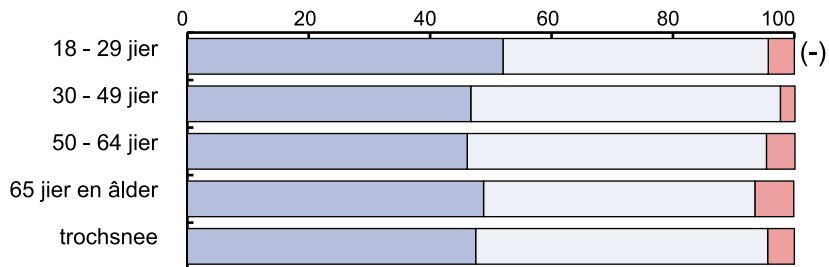

sprektaal tsjin partner nei âldens (%)

Frysk
 Nederlânsk
 Oare taal

sprektaal tsjin bern nei âldens (%)

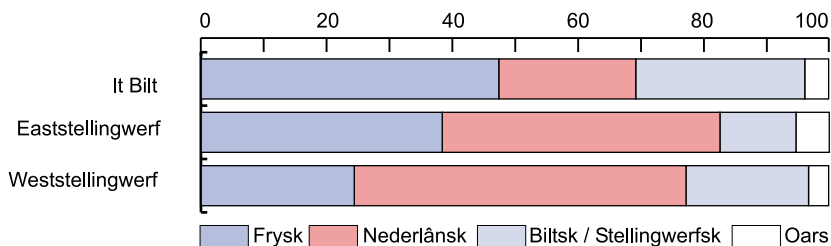
De *memmetaal* is sa definiearre: de taal dêr't de respondint mei opbrocht is. Under *oare taal* wurdt ferstien: de Fryske streektalen, it Stedsfrysk of in bûtenlânske taal.

Wat de *sprektaal* oanbelanget is útgien fan it antwurd op de fraach hokker taal de respondint *meastentiids* mei bern en partner praat.

Frysk
 Nederlânsk
 Oare taal

1.4 memmetaal yn de gemeenten It Bilt, East- en Weststellingwerf (%)

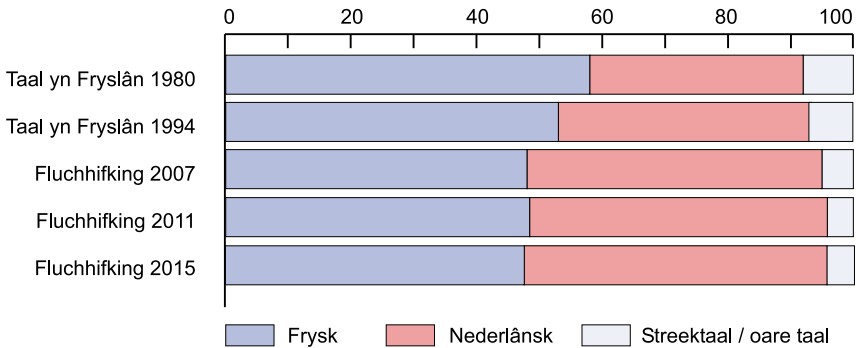
memmetaal yn de trije streektaalgemeenten (%)

Yn de trije gemeenten It Bilt, East- en Weststellingwerf giet it om in bysûndere trijetalige situaasje, dêr't njonken it Nederlânsk en it Frysk de streektaal yn libben gebrûk is. Yn de nota streektalen (2004) hat de provinsje Fryslân in stimulearjend en folgjend belied foar it Biltsk en it Stellingwerfsk beskreaun. De gemeenten It Bilt, East- en Weststellingwerf binne de earstferantwurdlike oerheden foar respektivelik it Biltsk en it Stellingwerfsk. Neffens 2007 wurdt it Frysk as memmetaal no mear brûkt yn Weststellingwerf. Dat is ta skea fan de streektaal, it Stellingwerfsk.

1.5 ûntjouwing sprektaal tsjin bern 1980 - 2015 (%)

sprektaal tsjin bern (%)

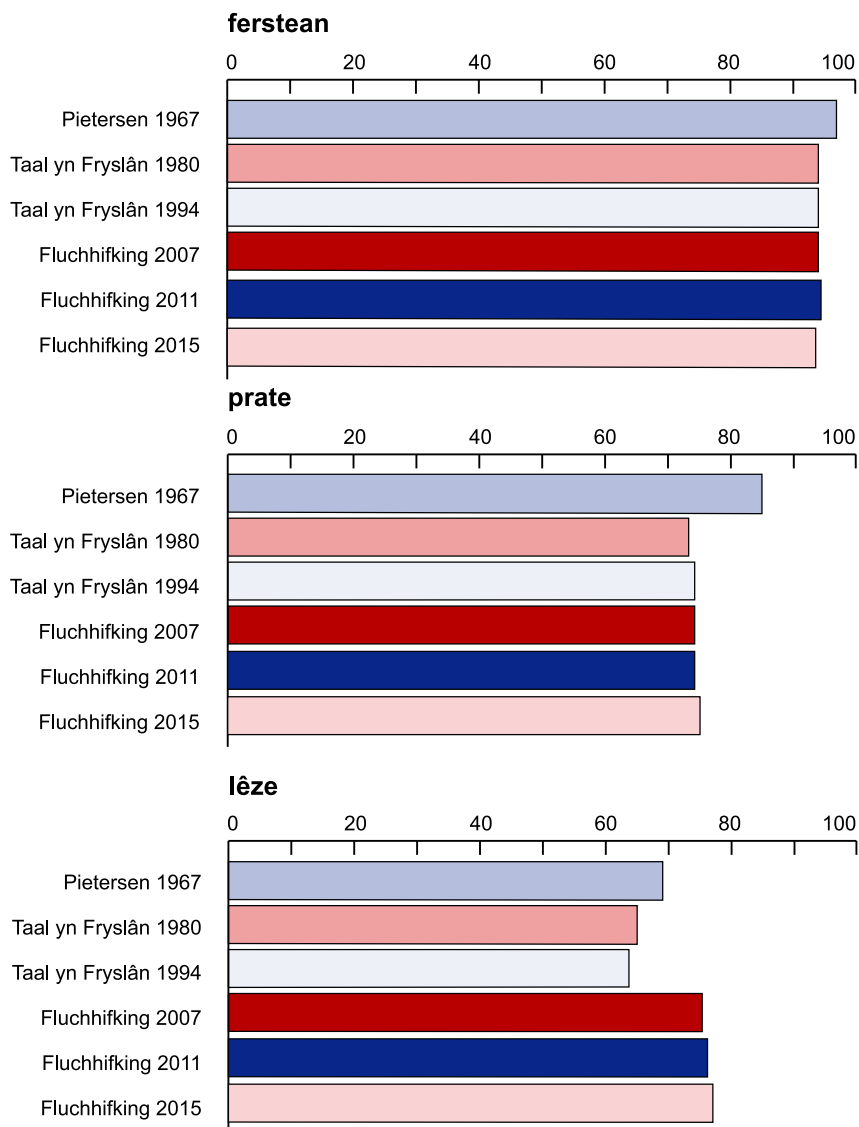

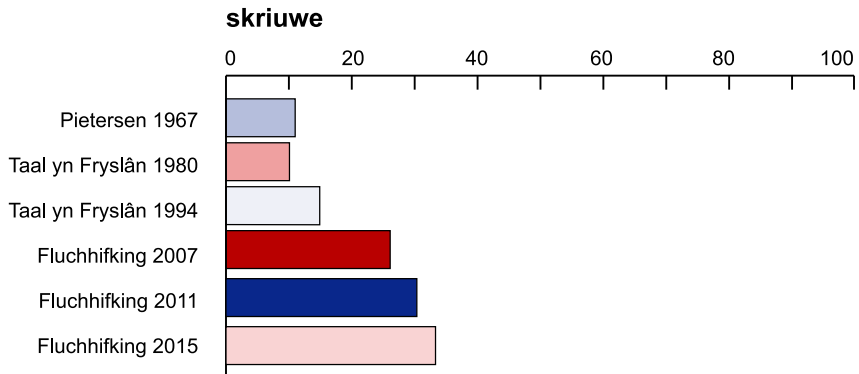
De ûntwikkeling sprektaal tsjin bern is foar it earst yn 1980 ûndersocht.

Boarne:

- L. Pietersen, *De Friezen en hun taal*, Leeuwarden, Drachten, 1969
- D. Gorter, G.H. Jelsma, P.H. van der Plank en K. de Vos, *Taal yn Fryslân - ûndersyk nei taalgedrach en taalhâlding yn Fryslân*, Ljouwert, 1984
- D. Gorter, R.J. Jonkman, *Taal yn Fryslân op 'e nij besjoen*, Ljouwert, 1995
- provinsje Fryslân, *rapportaazje fluchhifking Fryske taal*, Leeuwarden/Ljouwert, 2007, 2011, 2015

1.6 ûntjouwing behearsking Fryske taal 1967 - 2015

Yn it ûndersyk fan Pietersen (1967) is foar alve gemeenten keazen (tsien op tafal mei de gemeente Ljouwert derby); de Stellingwerven en de Waadeilannen makken gjin diel út fan it ûndersyk.

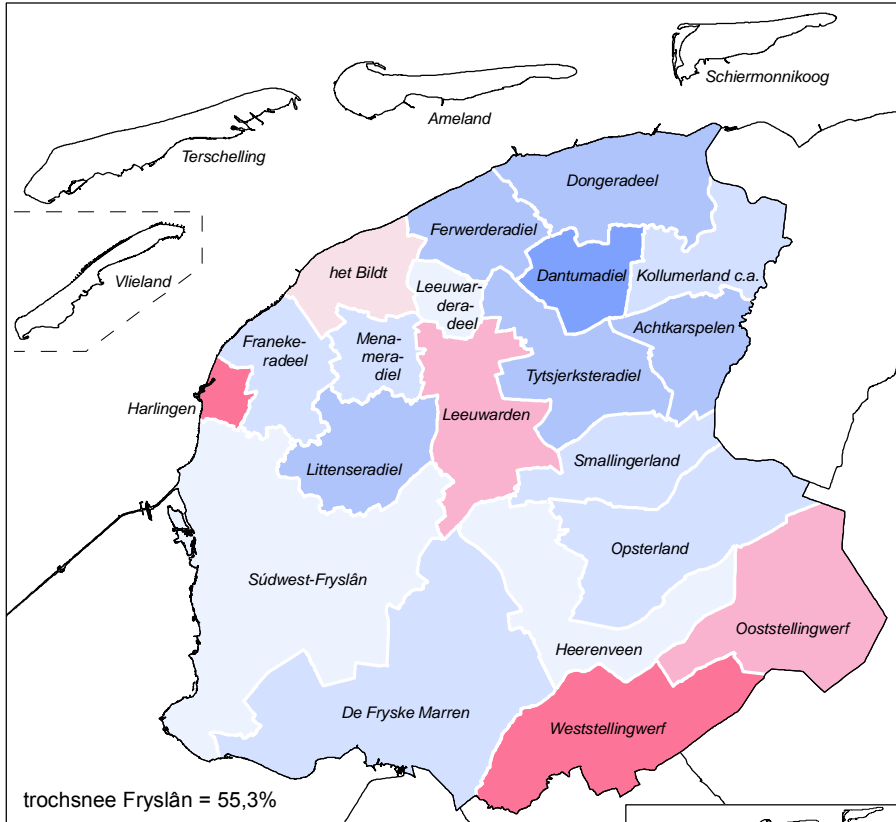
By de útkomsten fan Taal yn Fryslân (1980) binne ek de Waadeilannen meinommen; by de oare ûndersiken is soks net it gefal.

Yn de boppesteande grafiken binne allinne de sifers opnommen, dêr't de respondint fan oanjûn hat de oanbelangjende taal **frij aardich, goed of tige goed** te behearskjen.

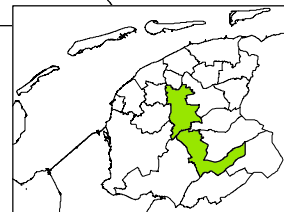
Boarne:

- L. Pietersen, *De Friezen en hun taal*, Leeuwarden, Drachten, 1969
- D. Gorter, G.H. Jelsma, P.H. van der Plank en K. de Vos, *Taal yn Fryslân - ûndersyk nei taalgedrach en taalhâlding yn Fryslân*, Ljouwert, 1984
- D. Gorter, R.J. Jonkman, *Taal yn Fryslân op 'e nij besjoen*, Ljouwert, 1995
- provinsje Fryslân, *rapportaazje fluchhifking Fryske taal*, Leeuwarden/Ljouwert, 2007, 2011, 2015

2.1 Frysk as memmetaal ûnder de ynwenners fan Fryske gemeenten (%)

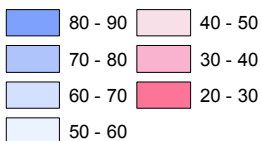

De memmetaal is as neikommend definiearre: de taal dêr't de respondint yn grutbrocht is. Boppesteande provinsjekaart omfiemet persintaazjegegevens fan respondinten dy't oanjûn ha it Frysk as memmetaal te hawwen.

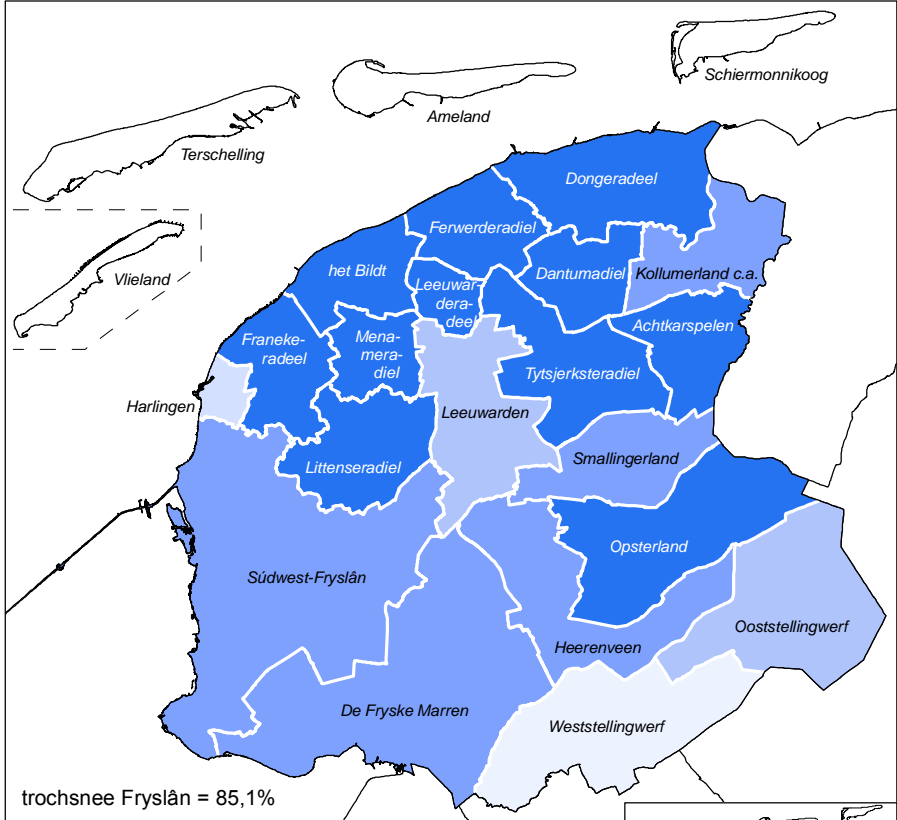

groei of tebekgong
neffens 2011

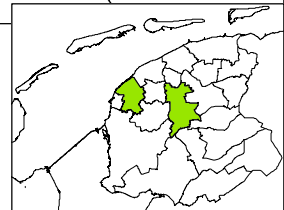
Frysk as memmetaal yn %

2.2 Frysk ferstean nei gemeente (%)

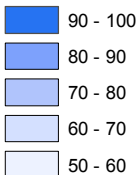

Op boppesteande kaart steane de persintaazjes respondenten dy't oanjûn hawwe it ferstean fan de Fryske taal nei eigen sizzen **goed** of **tige goed** te behearskjen.

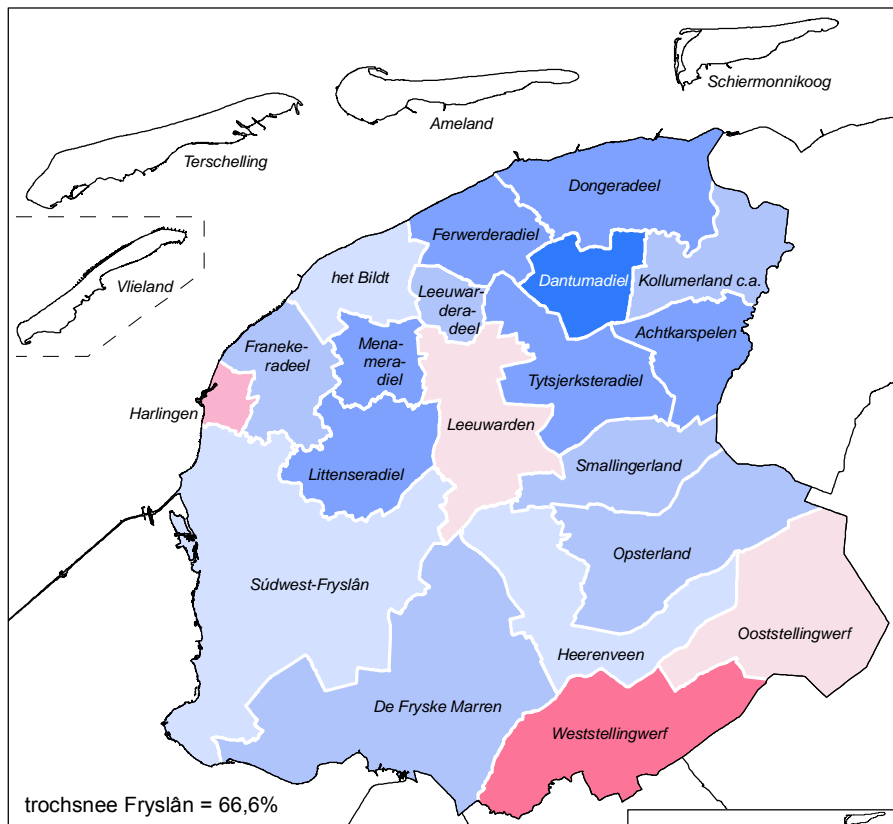

groei of tebegong neffens 2011

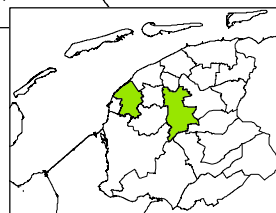
Frysk ferstean yn %

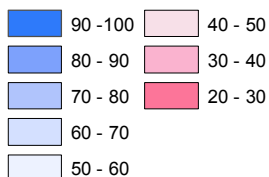
2.3 Frysk prate nei gemeente (%)

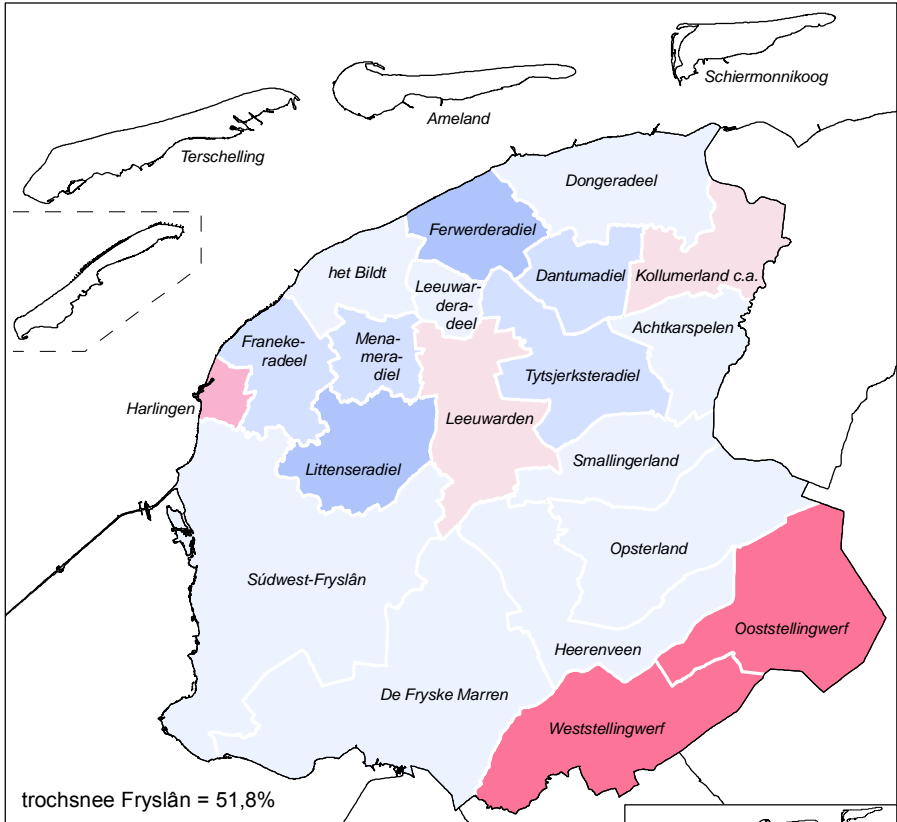
Op boppesteande kaart steane de persintaazjes respondinten dy't oanjûn hawwe it praten fan de Fryske taal nei eigen sizzen **goed of tige goed** te behearskjen.

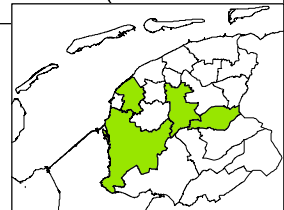
Frysk prate yn %

2.4 Frysk lêze nei gemeente (%)

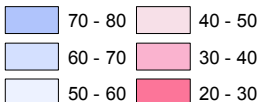

Op boppesteande kaart steane de persintaazjes respondinten dy't oanjûn hawwe it lêzen fan de Fryske taal nei eigen sizzen **goed of tige goed** te behearskjen.

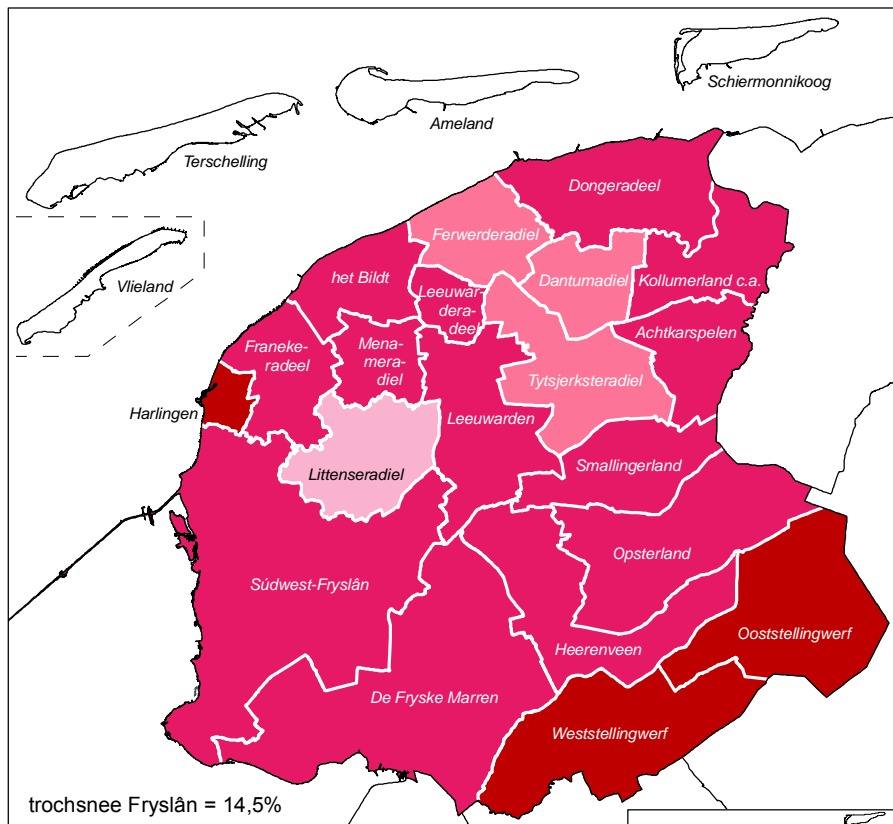

groei of tebegong neffens 2011

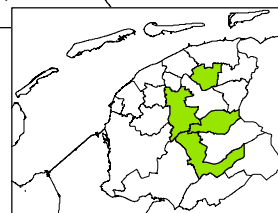
Frysk lêze yn %

2.5 Frysk skriuwe nei gemeente (%)

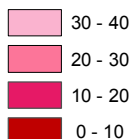

Op boppesteande kaart steane de persintaazjes respondenten dy't oanjûn hawwe it skriuwen fan de Fryske taal nei eigen sizzen **goed** of **tige goed** te behearskjen.

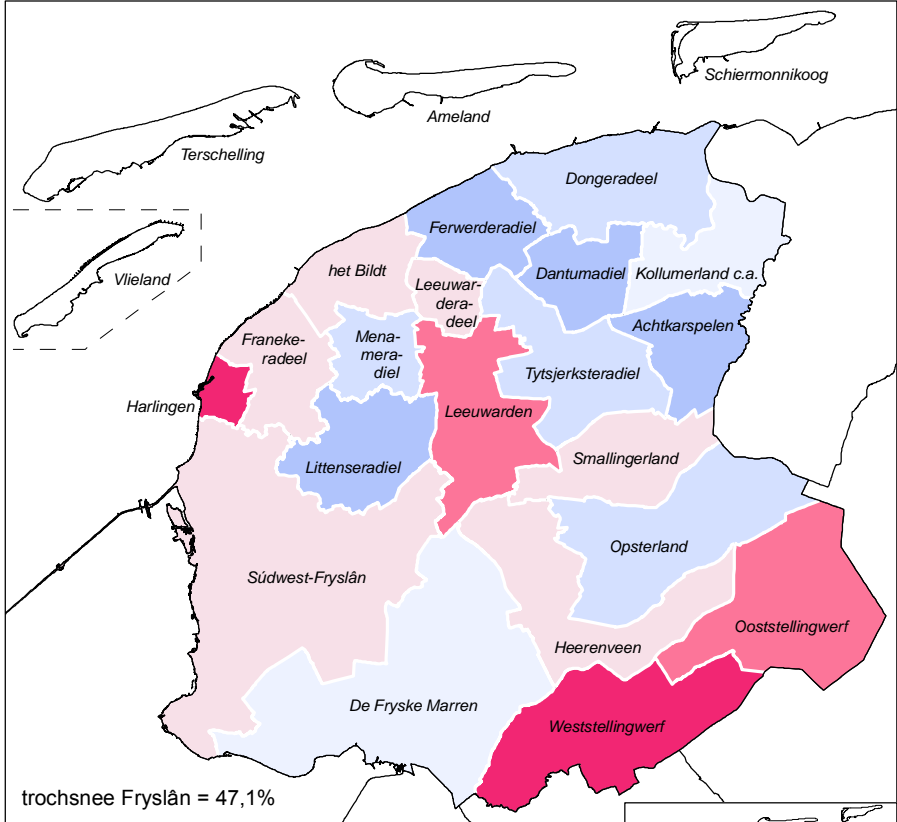

groei of tebegong neffens 2011

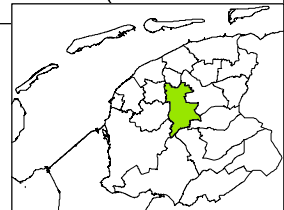
Frysk skriuwe yn %

2.6 sprektaal Frysk tsjin partner nei gemeente (%)

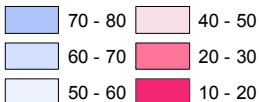

Op boppesteande kaart steane de persintaazjes respondinten dy't oanjûn hawwe meastentiids Frysk tsjin syn of har partner te praten.

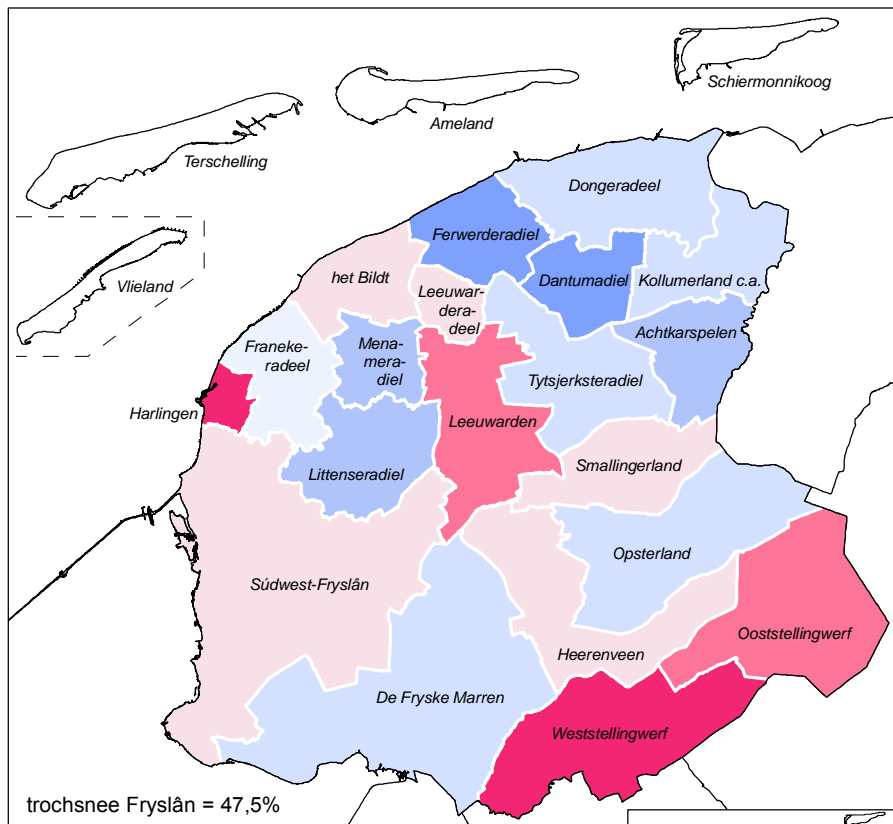

groei of tebekgong neffens 2011

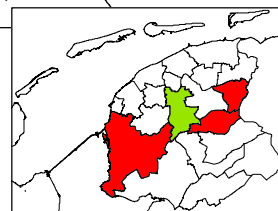
sprektaal Frysk tsjin partner yn %

2.7 sprektaal Frysk tsjin bern nei gemeente (%)

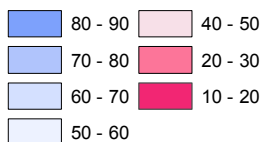

Op boppesteande kaart steane de persintaazjes respondenten dy't oanjûn hawwe meastentiids Frysk tsjin de eigen bern te praten.

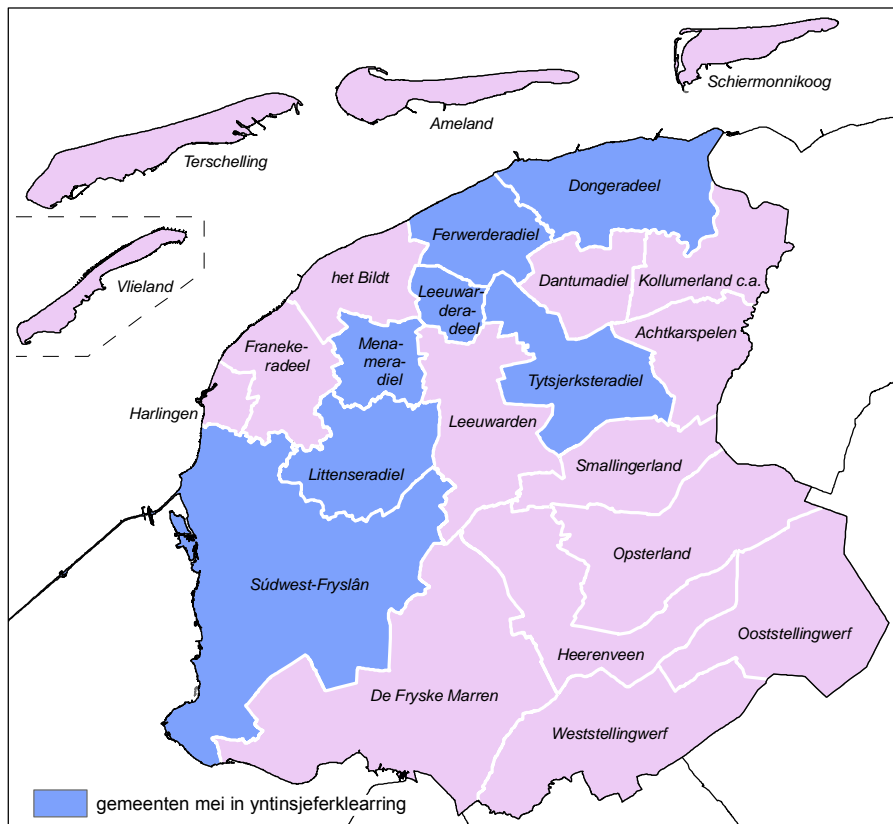

groei of tebekgong neffens 2011

sprektaal Frysk tsjin bern yn %

3.1 gemeenten mei in yntinsjeferklearring

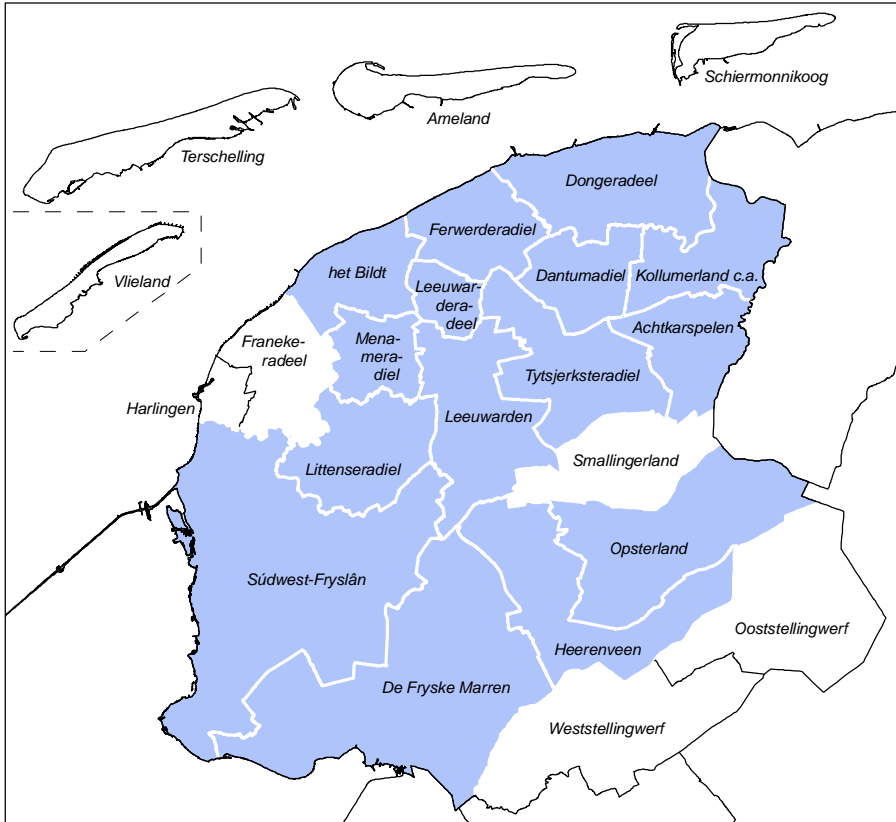

Boppesteande kaart lit de gemeenten sjen dy't mei provinsje Fryslân ôfpraat hawwe safolle mooglik de Fryske taal te brûken yn ûnderlinge registrearre skriftlike stikken. Dy ôfspraak is fêstlein yn in saneamde yntinsjeferklearring.

De gemeente Boarnsterhim hie in yntinsjeferklearring mei de provinsje Fryslân ôfsletten, mar dy gemeente is yn 2014 opgien yn fjouwer oare gemeenten. Tusken de provinsje Fryslân en de gemeenten Ljouwert, it Hearrenfean en De Fryske Marren binne noch gjin neiere ôfspraken makke oangeande it brûken fan it Frysk yn ûnderlinge kommunikaasje. Gemeente Súdwest-Fryslân hat al nei de gemeentlike weryndieling yn 2011 oanjûn him bûn te fielen oan de yntinsjeferklearring dy't de eardere gemeente Wymbritseradiel mei de provinsje sletten hie.

Ynformaasje oer gemeenten mei in beliedsplan of oardering foar de Fryske taal is net opnommen yn dizze taalatlas. Yn de Wet Gebrûk Fryske taal, dy't op 1 jannewaris 2014 yngien is, is fêstlein dat alle desintrale oerheden en bestjoersorganen yn it Frysk taalgebiet (dat beslacht alle Fryske gemeenten, útsein Weststellingwerf en de Waadeilannen) ferplichte in beliedsplan foar de Fryske taal hawwe moatte oer it gebrûk fan de Fryske taal yn harren gemeente of bestjoersorgaan.

3.2 gemeenten dy't it Tomke-projekt meifinansierje

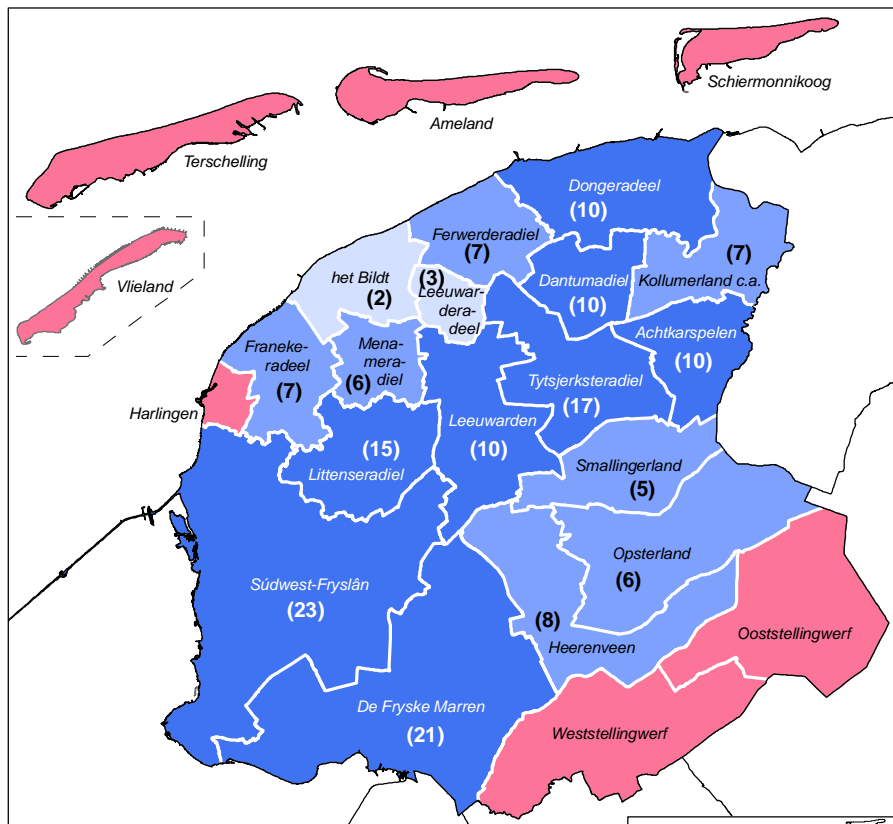

It Tomke-projekt is in Frysktalich taal- en lêsbefoarderingsprojekt rjochte op de doelgroep pjutten (bern fan 2 oant 4 jier) en harren âlders/opfieders. Tomke is yn 1996 yn it libben roppen en hat alle jierren in nij tema. It projekt wol âlders en profesjonele opfieders ynformearje oer it brûken fan taal yn 'e omgong mei jonge bern en harren aktueel en oansprekkend Frysk materiaal biede. Mear ynformaasje is te finen op www.tomke.nl.

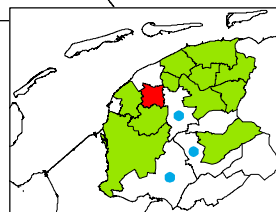
Yn 2014 krige it Tomke-projekt subsydzje fan de provinsje Fryslân en fan de gemeenten dy't op de kaart oanjûn steane. By de subsydzje-oanfragen by gemeenten is de hichte fan it oanfrege bedrach basearre op it tal ynwenners fan de oanbelangjende gemeente. De finansjele bydrage fan gemeenten wurdt brûkt foar it Tomke-boekje, telefyzjeútstjoeringen, Tomke-ynspiraasjejûnen en it bibleteekprogramma.

 gemeenten dy't it Tomke-projekt meifinansierje

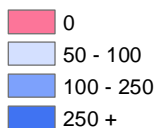
3.3 tal bern op Frysktalige en/of twatalige bernesintra nei gemeente

Boppesteande kaart jout de situaasje oan mei yngong fan septimber 2015. De kaart lit it oantal Frysktalige en/of twatalige bernedeiferbliuwen en pjutteboartersplakken yn Fryslân sjen nei gemeente en (in rûzing fan) it oantal bern dat op ien fan dy bernsintra sit.

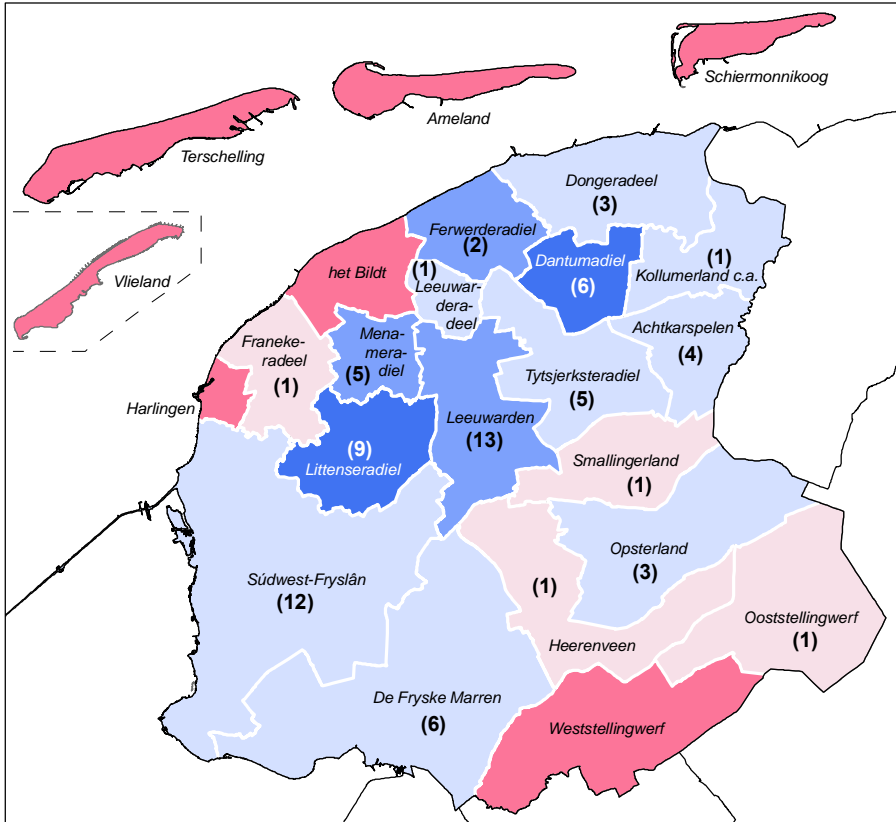
groeï of tebeggong neffens 2011 fan it tal Frysktalige en/of twatalige bernesintra

● gjin ferliking mooglik yn ferbân mei gemeentlike weryndielingen

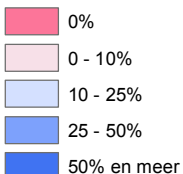
(2) = tal Frysktalige en/of twatalige bernesintra nei gemeente

3.4 basisskoallen dy't oansletten binne by it Netwurk Trijetalige Skoallen (3TS)

Boppesteande kaart lit it oantal skoallen nei gemeente sjen dat oansletten is by it Netwurk Trijetalige Skoallen en it persintaazje trijetalige skoallen ôfset tsjin it oantal basisskoallen mei-inoar yn de oanbelangjende gemeente. De ynformaasje jildt mei yngong fan septimber 2015.

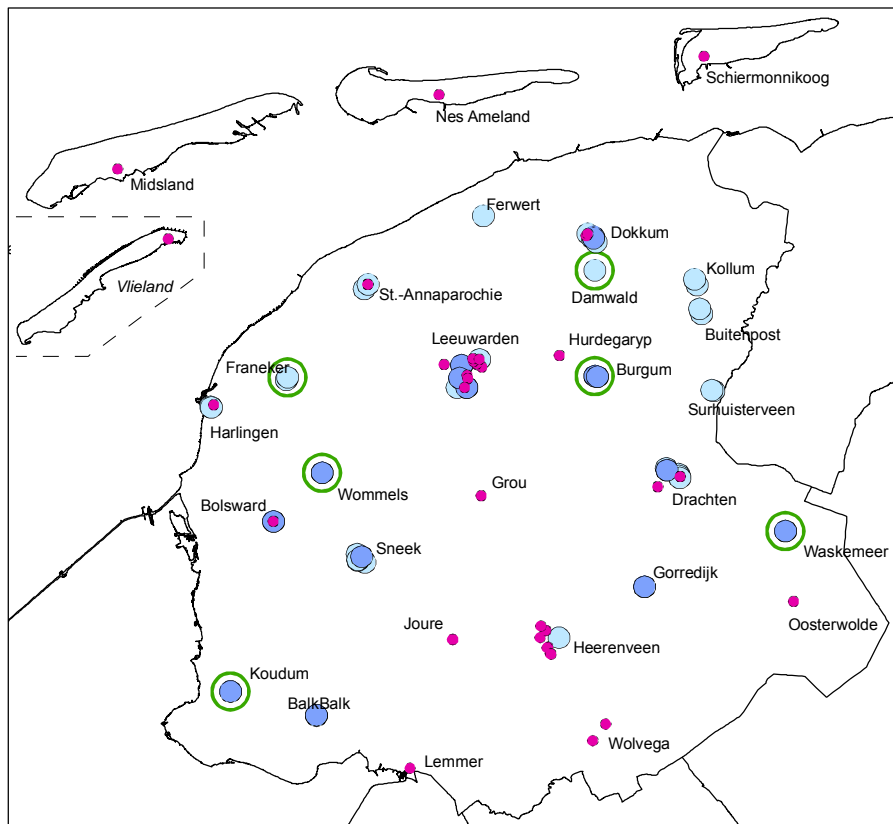
persintaazje trijetalige skoallen nei gemeente

De skoallen dy't oansletten binne by it Netwurk Trijetalige Skoallen brûke in trijetalich model foar it basisûnderwiis of binne dwaande om dat yn te fieren. Neffens dit model wurde de trije talen (Frysk, Nederlânsk, Ingelsk) as fak jûn en ek brûkt as ynstruksjetaal by oare fakken.

(5) tal trijetalige basisskoallen per gemeente

3.5 skoallen yn it fuortset ûnderwiis dy't Fryske les jouwe

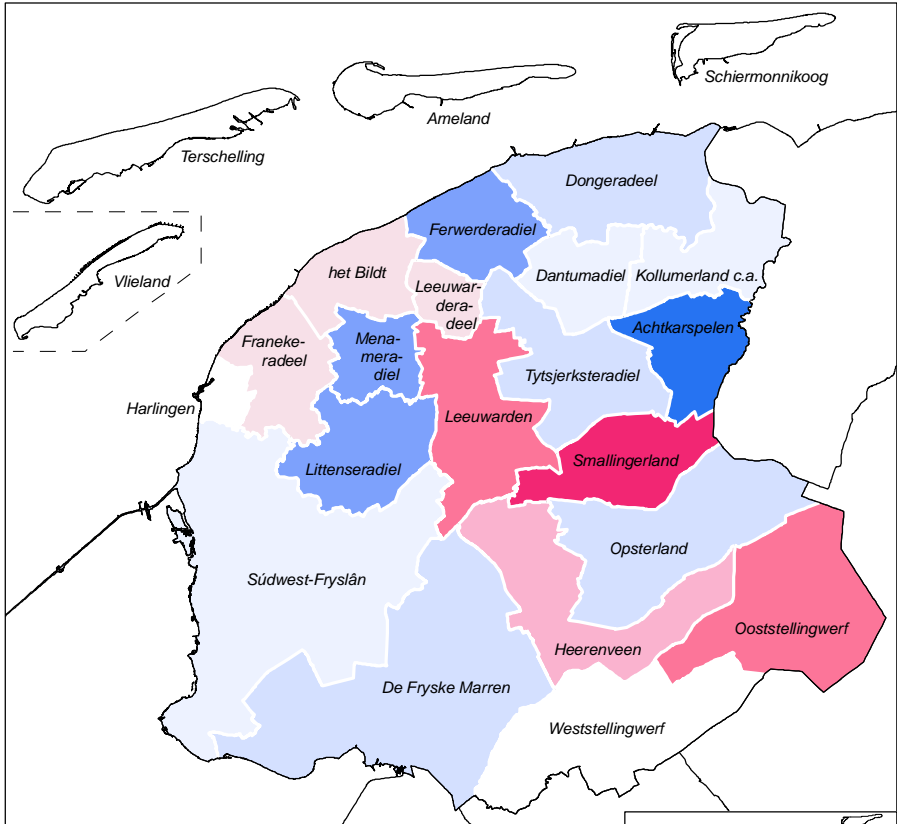

Boppesteande kaart jout de skoallen yn it fuortset ûnderwiis oan dy't it Frysk as fak jouwe yn it earste en/of twadde learjier. Hjirby jildt it kritearium fan minimaal 1 lesroer yn 'e wike foar de doer fan it hiele skoaljier 2014-2015.

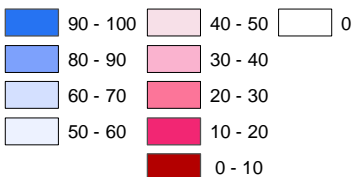
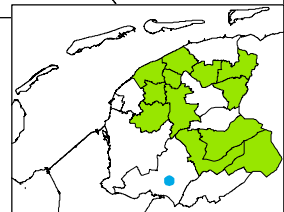
It oanbieden fan Fryske les yn it earste learjier fan de middelbere skoalle is ferplichte foar skoallen yn it Frysktalige gebiet. Dêrneist binne der yn Fryslân skoallen dy't meartalich fuortset ûnderwiis (mfû) oanbiede. Op dy mfû-skoallen wurde it Frysk, Nederlânsk en it Ingelsk net allinnich as fak oanbean, mar ek as ynstruksjetalen brûkt.

- skoalle dêr't net (of net it hiele jier) it fak Frysk jûn wurdt yn it earste learjier (38)
- skoalle dêr't yn it earste learjier it fak Frysk jûn wurdt (44)
- skoalle dêr't yn it twadde learjier it fak Frysk jûn wurdt (15)
- mfû-skoalle

3.6 Frysktalige eed/belofte troch gemeenteriedsleden nei gemeente (%)

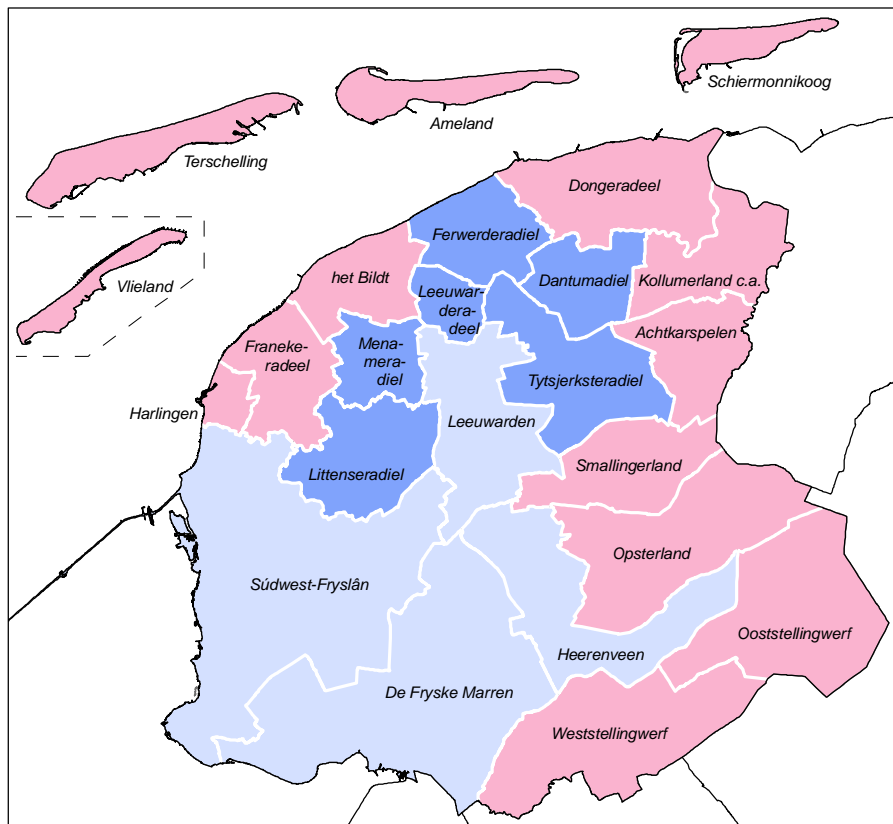

Boppesteande kaart jout it trochsnee persintaazje wer fan it tal ôflizzings fan de Frysktalige eed/belofte troch gemeenteriedsleden yn 2014.

groeï neffens 2011
 gjin ferliking mooglik yn ferbân mei gemeentlike weryndielingen

3.7 gemeenten mei offisjele Frysktalige toponimen

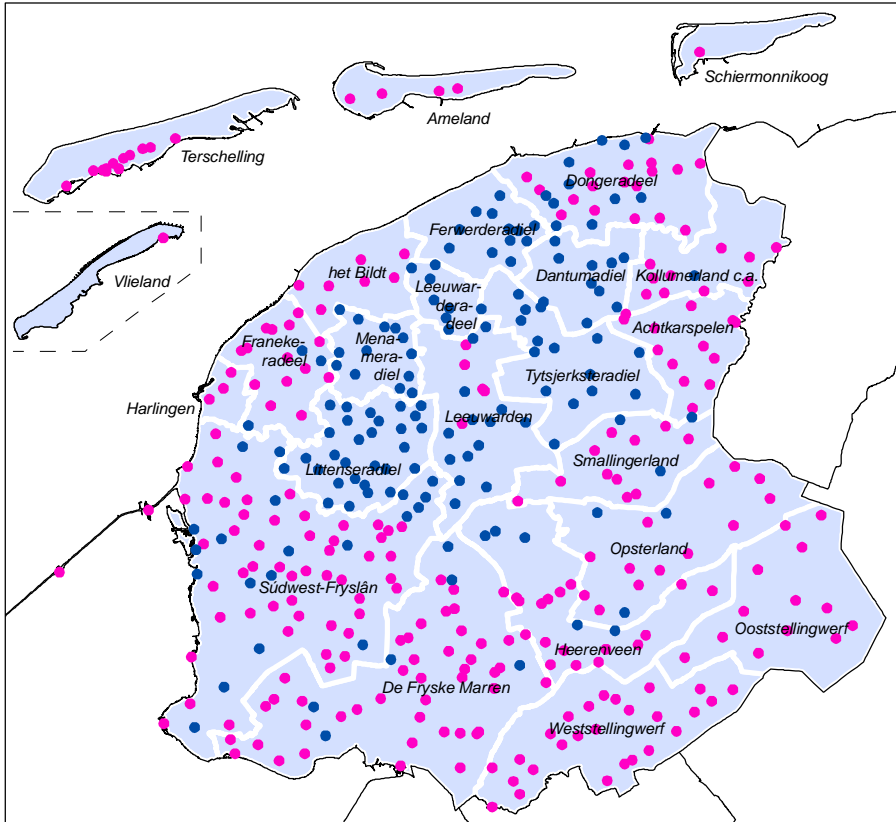

Boppesteande kaart jout in oersjoch fan de gemeenten mei offisjele Frysktalige toponimen. Dit betsjut dat de gemeente offisjeel keazen hat foar it brûken fan de Frysktalige plaknammen of gemeentenamme.

Troch gemeentlike weryndielingen binne der gemeenten dy't sawol Frysktalige as Nederlânsktalige toponimen brûke.

- gemeente mei Frysktalige toponimen
- gemeente mei Frysktalige- en Nederlânsktalige toponimen
- gemeente mei Nederlânsktalige toponimen

3.8 Frysktalige plaknammen yn de provinsje Fryslân

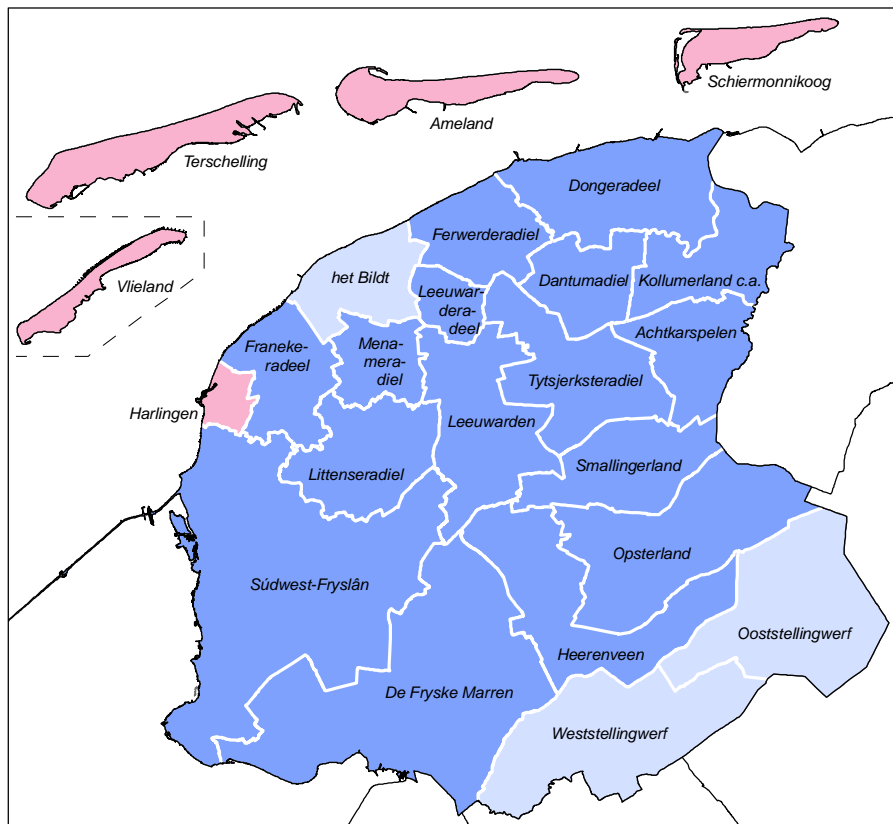

Boppesteande kaart lit de sprieding fan Frysktalige en Nederlânsktalige plaknammen yn de provinsje sjen.

Guon plaknammen binne fan âlds Frysktalich en hawwe gjin Nederlânsktalige fariant. Dy plaknammen binne op de kaart oantsjut as Frysktalich.

- Frysktalige plaknammen
- Nederlânsktalige plaknammen

3.9 gemeenten mei offisjele Frysktalige wetternammen

Op 15 maart 2006 hawwe Provinsjale Steaten de wetternammen yn Fryslân offisjeel fêststeld. Alle Fryske gemeenten op it fêste lân, útsein Harns, hawwe keazen foar Fryske wetternammen. Harns hat gebrûk makke fan de mooglikheid om de wetternammen yn it Nederlânsk fêst te stellen. De gemeenten It Bilt, East- en Weststellingwerf hawwe wetternammen yn harren streektaal en yn it Frysk.

provinsje fryslân
provincie fryslân

desimber 2015
